

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ของ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบทนี้จะนำเสนอสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการ วิจัย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ครั้งต่อไป รายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ของ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ระหว่าง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ปีการศึกษา 2549 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 295 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 57 คน ครู 181 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 57 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมี 4 ข้อ เกี่ยวกับตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็กใน 5 องค์ประกอบ คือ การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปกระบวนการเรียน การสอน การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา จำนวน 70 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

ขอหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ไปถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยไปเก็บที่จุดรับหนังสือราชการของโรงเรียนบ้านบ่อกรูด ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด นับจำนวนแล้วหาค่าร้อยละ
2. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
3. ระดับการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวมทุกด้าน
4. การเปรียบเทียบระดับการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก วิเคราะห์โดยทดสอบค่าเอฟ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับของการดำเนินการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามระดับการปฏิบัติของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษา และด้านการปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีกิจกรรมการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ของครู ผู้บริหารสถานศึกษาและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นสำคัญที่ได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การดำเนินการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามระดับการปฏิบัติของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษา และด้านการปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าการดำเนินการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการบริหารสถานศึกษา ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 1 - 4) ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้หน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงานในสังกัดยึดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 - 2550 เพื่อพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในปี 2550 ซึ่งความสำคัญของการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจและปฏิบัติตามกลยุทธ์และแนวทางที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2540 : 209 - 215)

รวมถึงมาตรการต่างที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ได้กำหนดเพิ่มเติม งานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของผดุงศักดิ์ แสงสว่าง (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ครู อาจารย์ โดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของทองทิพย์ สิงห์หลง (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยภิญโญ ศรีวงษ์ษา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าการปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นต่อการดำเนินการปฏิรูปสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษามากที่สุด ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษานั้น ประกอบไปด้วยประเด็นที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา เช่น การทำแผนพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ตามภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้ให้ความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างมาก จากผลการวิจัยในด้านการปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษามีประเด็นที่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการปฏิบัติมากที่สุด ในเรื่องสถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องเข้าร่วมประชุมหารือในการจัดการศึกษา ปีหนึ่งไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ซึ่งทางสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ได้มีการอบรม สัมมนา และมีมาตรการในการบังคับใช้กับสถานศึกษาในสังกัดให้ดำเนินการไปตามระเบียบที่กำหนด มีประเด็น

ที่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปฏิบัติในการปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษาน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีวัสดุ สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพียงพอต่อความต้องการจำเป็น ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีนักเรียนอยู่น้อยทำให้การพิจารณางบประมาณซึ่งจัดสรรตามสัดส่วนของนักเรียนมีน้อยไปด้วย ทำให้สถานศึกษาไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการจัดซื้อ วัสดุ สื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อความต้องการ

2. ผลการเปรียบเทียบ การดำเนินการปฏิรูปสถานศึกษา ในด้านการปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามความคิดเห็นของ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีการปฏิรูปสถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ได้กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการบริหารเป็นนโยบายเอาไว้ แล้วให้สถานศึกษาในสังกัด ได้ปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน มีแผนนิเทศและปฏิบัติการนิเทศอย่างเป็นระบบ ทัวถึงและต่อเนื่อง มีระบบการประกันคุณภาพให้การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน รวมทั้งมีการกำกับติดตาม ประเมินผล และรายงานการศึกษาอย่างเป็นระบบ ใช้ผลการประเมินเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอำนาจ พุทธชาติ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการปฏิรูปการบริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผู้บริหาร โรงเรียน ผู้แทนครู และกรรมการจากภายนอกสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปการบริหารในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปประเด็น เพื่อเสนอถึงความต้องการและแนวทางในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ดังนี้

1. โรงเรียนควรจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี โดยความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกชั้นตอนและมีการนำเสนอเผยแพร่อย่างทั่วถึง
2. โรงเรียนควรมีการระดมทรัพยากรทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดหาวัสดุ สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้เพียงพอต่อความต้องการจำเป็น และควรพัฒนาห้องปฏิบัติการและห้องสมุดให้เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้า
3. โรงเรียนควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการเป็นระยะและรายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ
4. โรงเรียนควรมีการจัดทำเครื่องมือสำหรับนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลในการนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรให้ความสำคัญและพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้มีคุณภาพเข้าสู่ระดับสากล เพราะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนเดินทางเข้าไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นผลการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการปฏิรูปการศึกษา และเปรียบเทียบในระหว่างครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งมีผลการวิจัยมีขอบเขตจำกัด ดังนั้นควรมีการวิจัยการศึกษาในระดับจังหวัดและระดับภาคต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
3. ควรที่จะมีการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4